

ІСТОРІЯ УКРАЇНИ

УДК 356.15 (477.41)

DOI <https://doi.org/10.32782/2305-9389/2025.33.06>

ОСОБЛИВОСТІ ВОЛОНТЕРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В КИЇВСЬКІЙ ОБЛАСТІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Атаманська Світлана,

кандидат історичних наук,

доцент кафедри соціально-гуманітарних дисциплін

Приватного вищого навчального закладу «Європейський університет»

ORCID ID: 0000-0003-0569-9896

У статті розглянуто й проаналізовано особливості волонтерської діяльності в Київській області в умовах воєнного стану. Дослідження присвячене аналізу трансформаційних процесів волонтерської діяльності в Київській області після введення воєнного стану 24 лютого 2022 року. Розглядаються ключові напрями діяльності добровольців: евакуація цивільного населення, надання гуманітарної допомоги внутрішньо переміщеним особам, медична підтримка постраждалих, психологічна реабілітація травмованих громадян.

У дослідженні акцентовано увагу на координаційних механізмах взаємодії державних інституцій і громадських організацій, а також на нових формах волонтерської активності, що постали в умовах російсько-української війни. Розглянуто ключові виклики для волонтерів: забезпечення особистої безпеки в прифронтових районах, подолання логістичних перешкод у доставці допомоги й ризику емоційного вигорання. Висвітлено особливості міжнародної співпраці українських волонтерів із європейськими благодійними фондами. Отримані результати засвідчують трансформацію волонтерства від традиційної благодійності до системної підтримки національної оборони й зміцнення суспільної стійкості в умовах війни.

Визначено роль громадських організацій і волонтерських ініціатив у сприянні інтеграції ВПО на місцевому рівні. Вони забезпечують підтримку у вирішенні нагальних побутових і соціальних проблем, допомагають із пошуком житла, працевлаштуванням, доступом до медичних і освітніх послуг. Важливим складником їхньої діяльності є також психологічна підтримка й створення безпечного простору для комунікації. Завдяки активності волонтерів переселенці отримують не лише матеріальну допомогу, а й відчуття належності до місцевої громади. Такі ініціативи сприяють формуванню довіри між ВПО та місцевим населенням, зменшують соціальне напруження й підсилюють згуртованість суспільства.

З'ясовано, що волонтерські організації Київщини, попри свої значні досягнення, стикаються з низкою викликів, які впливають на результативність їхньої діяльності. Однією з ключових проблем є недостатня координація між різними волонтерськими організаціями. Велика кількість груп та ініціатив інколи призводить до дублювання зусиль, нераціонального використання ресурсів і навіть конкуренції за донорську підтримку.

Ключові слова: Київська область, волонтерська діяльність, волонтерська організація, воєнний стан, соціальна підтримка, гуманітарна допомога, внутрішньо переміщені особи (ВПО).

Atamanska Svitlana. Characteristics of volunteer work in Kyiv region under martial law conditions

This article examines and analyzes the distinctive characteristics of volunteer work in Kyiv region under martial law conditions. The study focuses on analyzing the transformational processes in volunteer activities within Kyiv region following the declaration of martial law on February 24, 2022. Key areas of volunteer work are examined: civilian population evacuation, humanitarian assistance to internally displaced persons, medical support for victims, and psychological rehabilitation of traumatized citizens.

The research emphasizes coordination mechanisms between state institutions and civil society organizations, as well as new forms of volunteer engagement that emerged during the Russian-Ukrainian war. Key challenges facing volunteers are examined: ensuring personal safety in near-frontline areas, overcoming logistical barriers in aid delivery, and risks of emotional burnout. The study highlights the distinctive features of international cooperation between Ukrainian volunteers and European charitable foundations. The findings demonstrate the transformation of volunteerism from traditional charity work to systematic support for national defense and strengthening societal resilience during wartime.

The role of civil society organizations and volunteer initiatives in facilitating IDP integration at the local level has been identified. These organizations provide support in addressing urgent domestic and social issues, assist with housing searches, employment opportunities, and access to medical and educational services. Psychological support and creating safe spaces for communication constitute important components of their work. Through volunteer activities, displaced

persons receive not only material assistance but also develop a sense of belonging to local communities. Such initiatives help build trust between IDPs and local populations, reduce social tensions, and strengthen social cohesion.

The study reveals that volunteer organizations in Kyiv region, despite their significant achievements, face numerous challenges that impact their effectiveness. Insufficient coordination among different volunteer organizations represents one of the key problems. The proliferation of groups and initiatives sometimes results in duplicated efforts, inefficient resource utilization, and competition for donor support.

Key words: *Kyiv region, volunteer work, volunteer organization, martial law, social support, humanitarian aid, internally displaced persons (IDPs).*

Волонтерський рух в Україні набув особливого значення після подій 2014 року, став ще більш потужним із початком повномасштабного російського вторгнення 24 лютого 2022 року. Київська область, один із найбільших регіонів України, зазнала активних бойових дій у лютому-березні 2022 року, зокрема в Стоянці, Бучі, Ворзелі, Ірпені, Бородянці та Гостомелі, коли російські війська здійснили спробу захоплення столиці. У цьому регіоні волонтерська діяльність охоплює різні напрями, від надання гуманітарної допомоги й евакуації мирних жителів до підтримки військових і відбудови пошкодженої інфраструктури.

Актуальність дослідження волонтерського руху Київщини зумовлена необхідністю систематизації досвіду організації громадянського суспільства в умовах воєнного стану, аналізу ефективності різних форм волонтерської діяльності й визначення перспектив розвитку цього явища в майбутньому. Досвід волонтерів Київщини може стати цінним прикладом для інших регіонів України та світу в питаннях мобілізації громадських ресурсів для протистояння кризовим ситуаціям.

Волонтерський рух і волонтерська діяльність активно досліджуються в сучасній науці як вітчизняними, так і зарубіжними вченими. Систематизація наукових джерел засвідчує багатогранність цієї проблематики й різноманітність підходів до її вивчення. Чимало досліджень зосереджено на аналізі процесів самовизначення й самореалізації особистості через призму волонтерської участі. Зокрема, такі вчені, як Д. Веденєєв, О. Турчак [1], О. Гірченко, В. Перетятко [2], П. Горінов, Р. Драпушко [3], Д. Горелов [4], Л. Коломієць [5], О. Панькова, О. Касперович [6], В. Погрібна [7], О. Сидоренко [8], Т. Тарасенко [9], І. Чайка [10], аналізують особистісні характеристики волонтерів і психологічні ефекти волонтерської участі, розглядають організаційні форми та методи роботи волонтерських організацій.

Метою статті є комплексний аналіз волонтерської діяльності в Київській області в умовах воєнного стану, зокрема в дослідженні її структури, методів функціонування, результатів і проблемних аспектів. Особлива увага приділяється ролі місцевого населення у формуванні та підтримці волонтерських ініціатив, а також впливу цих процесів на соціально-економічний розвиток регіону в умовах війни.

Волонтерський рух на Київщині має глибокі історичні корені, що сягають традицій взаємодопомоги та громадської активності українського народу. Однак сучасні форми організованого волонтерства почали формуватися під час Революції Гідності 2013–2014 років, коли тисячі жителів Київщини долучилися до підтримки протестувальників на Майдані Незалежності.

Перший серйозний виклик для волонтерського руху Київщини пов'язаний із подіями на Донбасі й анексією Криму у 2014 році. Саме тоді сформувалися перші організовані волонтерські групи, які займалися збором і доставкою гуманітарної допомоги для внутрішньо переміщених осіб і підтримкою української армії. Особливо активними стали жителі Київщини, які мали безпосередню можливість спостерігати наслідки військових дій з 2014 року на Сході України. Травматичний досвід окупації Бучі та навколишніх населених пунктів у 2022 році став потужним каталізатором для мобілізації місцевого населення, створення волонтерських груп.

У планах повномасштабного російського вторгнення в лютому 2022 року Київщина посідала особливе місце – як ворота до столиці, яку планували захопити за 3–5 днів, щоб змусити українську владу підписати повну капітуляцію на російських умовах. Ставка робилася на ракетні атаки по стратегічних об'єктах Київщини, захоплення військових аеродромів поблизу Києва (передусім аеродрому «Антонов» у Гостомелі), висадку на них десанту й підкріплення у вигляді колон військової техніки, що рухалися з боку білоруського кордону.

До 30 березня 2022 року найбільш небезпечними напрямками на Київщині залишалися населені пункти вздовж Житомирської траси, а також Буча, Ворзель, Гостомель, Немішаєве, території Дмитрівської та Макарівської громад, північна частина Вишгородського району. Загроза зберігалася і в окремих населених пунктах Баришівської, Калитнянської й Великодимерської територіальних громад Броварського району, де противник постійно переміщував техніку та намагався перегрупуватися. Події на Київщині розвивалися настільки швидко, що багато людей у перші ж дні опинилися під окупацією чи

на лінії бойових дій. Від постійних обстрілів доводилося по кілька діб поспіль переховуватися в підвалах і бомбосховищах. Особливо потерпали мами з маленькими дітьми та люди старшого віку.

Лише протягом 29 березня 2022 року зафіксовано понад 30 обстрілів житлових кварталів та об'єктів соціальної інфраструктури області російськими військами. Найбільші руйнування внаслідок обстрілу в Бучанському (Ірпінська, Бучанська, Макарівська, Бородянська, Дмитрівські громади), Броварському (Великодимерська громада), Вишгородському районах (Димерська, Іванківська громади). Загалом пошкодження зафіксовано в 34 із 69 територіальних громад Київської області, що становить 49,2%. Критичних руйнувань зазнали громади: Бучанська, Ірпінська, Гостомельська, Бородянська, Макарівська та Великодимерська. Загалом зруйновано 550 об'єктів [11].

На звільнених територіях зафіксовано численні воєнні злочини: мародерство, катування, насилля, убивства. За даними генерального прокурора Андрія Костіна, тільки в Бучанському районі за 33 дні окупації російські військові скоїли понад 9 тисяч воєнних злочинів і вбили понад 1400 цивільних жителів, серед них – 37 дітей. 2 квітня 2022 року Київщину повністю звільнили від російської окупації [12].

Освітні заклади Київщини стали важливими осередками волонтерської активності. Студенти вищих навчальних закладів, учні шкіл і їхні викладачі організовували численні акції зі збору коштів, виготовлення маскувальних сіток, написання листів підтримки для військових, що засвідчує опитування й анкетування осіб від 14 до 67 років, проведене з червня по липень 2025 року в Бучанському районі Київщини. Ця діяльність не лише допомагає фронту, а й сприяє патріотичному вихованню молодого покоління.

Підприємницька спільнота Київщини також не залишилася осторонь волонтерського руху. Малий, середній і великий бізнес регіону активно долучився до фінансування волонтерських ініціатив, надання логістичної підтримки й організації виробництва необхідних для фронту товарів. Такий підхід створив унікальну модель партнерства між громадським сектором і бізнесом.

За інформацією Білогородської сільської ради, у Білогородській ОТГ діють 43 організації та фонди: БФ «ДоброВільно», БФ «Зелена хвиля Білогородки», БФ «Есфірь», БФ «Творча лабораторія», БФ «Святої Єлени», БФ «Проекти милосердя», БФ «Подаруйте надію», БФ «Рідне село», БФ «Місце під сонцем – ти не один», БФ «Наша толока», БФ «Планета віри», БФ «Сиротинушка», БФ «Новий дім», БФ «Ліга допомоги учасникам АТО, добровольчим загонам та біженцям», БФ «Захисту суспільства України», БФ «Україна – європейське майбутнє», БФ «Підтримки оборони Київщини», БФ «Допомога жителям Білогородської громади», БФ «Незламному духу від серця», БФ «Відновлення довкілля Київщини», Міжнародний благодійний фонд «Всі наші» тощо. Ця вражаюча кількість громадських організацій свідчить про високий рівень соціальної активності мешканців громади та їхнє прагнення до позитивних змін у своєму регіоні.

Діяльність благодійного фонду «ДоброВільно» зосереджена на підтримці найбільш вразливих верств населення громади. Організація реалізує численні соціальні проекти, спрямовані на допомогу багатодітним сім'ям, людям похилого віку й особам з інвалідністю. Фонд активно співпрацює з місцевими підприємцями та меценатами, залучаючи додаткові ресурси для вирішення нагальних соціальних проблем.

БФ «Підтримки оборони Київщини» зосереджує свою діяльність на підтримці оборонного потенціалу регіону. Організація збирає кошти на потреби територіальної оборони, допомагає в придбанні необхідного обладнання для місцевих підрозділів та організовує курси з основ цивільної оборони для населення.

БФ «Допомога жителям Білогородської громади» є універсальною організацією, що надає різноманітну допомогу мешканцям громади. Фонд реагує на екстрені ситуації, допомагає у вирішенні побутових проблем, організовує благодійні ярмарки й координує діяльність волонтерів під час кризових ситуацій.

БФ «Відновлення довкілля Київщини» займається екологічною реабілітацією територій, постраждалих від техногенних і природних катастроф. Фонд проводить заходи з очищення водойм, відновлення лісових насаджень і створення зелених зон у населених пунктах громади.

Міжнародний благодійний фонд «Всі наші» здійснює координацію з міжнародними партнерами для залучення зарубіжної гуманітарної допомоги. Організація реалізує проекти міжнародного співробітництва, сприяє культурному обміну й допомагає місцевим НГО в установленні партнерських відносин із зарубіжними благодійними організаціями.

На регіональному рівні діють потужні волонтерські центри, які координують діяльність численних менших груп і забезпечують ефективний розподіл ресурсів. Обласні волонтерські штаби стали ключовими координуючими органами, що об'єднують зусилля різних волонтерських організацій. Ці

структури забезпечують інформаційний обмін між групами, координують логістичні операції та запобігають дублюванню зусиль. ТрО Київщини також підтримують зв'язок з місцевими органами влади та військовими підрозділами для оптимізації надання допомоги.

Районний рівень організації волонтерського руху представлений місцевими волонтерськими центрами, що діють при районних державних адміністраціях або самостійно. Ці центри краще знають специфіку потреб свого району й можуть більш оперативно реагувати на локальні виклики. Вони часто спеціалізуються на конкретних видах діяльності: гуманітарна допомога, підтримка військових, допомога внутрішньо переміщеним особам.

Станом на початок 2024 року в Київській територіальній громаді проживає 410 489 офіційно зареєстрованих внутрішньо переміщених осіб (далі – ВПО) (за даними Національної соціальної сервісної служби України) [13]. Однак чисельність ВПО в громаді значно вища, з огляду на наявність незареєстрованих переселенців.

За інформацією Київської обласної військової адміністрації, на початок 2025 року в регіоні офіційно зареєстровано понад 180 тисяч ВПО, що становить близько 10% від усього населення області. Найбільше переселенців проживає в містах-супутниках столиці – Броварах, Борисполі, Ірпені, Бучі та Василькові. До Київщини регулярно надходить гуманітарна допомога від волонтерських організацій з усієї України та європейських країн. Товари першої необхідності передають, зокрема, із західних областей – Рівненської, Волинської, Львівської та Вінницької. Важливий внесок робить і міжнародна спільнота: допомогу надають волонтери з Італії, Німеччини, Польщі й Кіпру [14].

Київська обласна військова адміністрація (далі – КОВА) здійснює координацію у сфері соціального захисту ВПО через Департамент соціального захисту населення. Серед ключових завдань КОВА – фіксація пошкоджень інфраструктури та житлового фонду, особливо в громадах, що зазнали наслідків бойових дій. Адміністрація також співпрацює з міжнародними організаціями, зокрема ПРООН, у питаннях збору й аналізу даних про руйнування. У структурі департаменту діє спеціалізований відділ з питань ВПО, який відповідає за реалізацію державних програм соціальної підтримки. Важливу роль у цій системі відіграють територіальні центри соціального обслуговування, що функціонують у кожному районі області.

Сільські громади Київщини демонструють цікаві приклади самоорганізації у волонтерській діяльності. Тут волонтерство ґрунтується на традиційних формах взаємодопомоги, які набули сучасного звучання та пристосовані до нових потреб. Такі ініціативи зазвичай невеликі за масштабом, проте вирізняються високим рівнем згуртованості й результативності у вирішенні локальних завдань.

Показовим прикладом є село Музичі Бучанського району, де від перших днів повномасштабної війни працює волонтерська група «Свій до свого по своє», до якої входять 2 тис. учасників. Її назва не випадкова: вона відсилає до відомого українського гасла «Свій до свого про своє», що виникло наприкінці XIX століття серед українців Австро-Угорщини й поширилося у 1920–1930-х роках у Галичині в умовах польської окупації. Тоді цей принцип уособлював прагнення українців протистояти економічному тиску, розвиваючи власне виробництво, торгівлю й господарство.

Саме ця ідея лягла в основу діяльності сільської громади. Місцеві жителі об'єдналися навколо народного гасла, щоб закликати до взаємної підтримки в повсякденному житті та господарських справах: купувати товари у своїх, користуватися послугами своїх, розвивати місцевий бізнес і тим самим робити внесок у зміцнення української економіки в умовах війни.

Особливе місце в структурі волонтерського руху посідають спеціалізовані організації, що фокусуються на конкретних напрямках діяльності. Медичні волонтерські організації займаються наданням першої допомоги, евакуацією поранених і постачанням медикаментів. Логістичні волонтерські групи спеціалізуються на транспортуванні вантажів і людей. Психологічні служби надають підтримку як військовим, так і цивільному населенню.

Евакуаційна діяльність становить особливо важливий і небезпечний напрям волонтерської роботи. Місцеві волонтери Київщини організовують евакуацію цивільного населення з небезпечних районів, транспортування поранених до медичних закладів, доставку людей до безпечних територій. Цей вид діяльності вимагає високого рівня координації з військовими та державними органами.

Гуманітарна допомога становить один із найбільших напрямів волонтерської діяльності на Київщині. Волонтери організовують збір продуктів харчування, одягу, медикаментів та інших необхідних товарів для військових і цивільного населення постраждалих районів. Наприклад, БО БФ «Волонтерський рух Ірпеня», який розпочав свою діяльність ще з 25 лютого 2022 року, тобто із самого початку повномасштабного вторгнення, орієнтований на допомогу соціально незахищеним верствам населення, особам, які втратили житло, ВПО й багатодітним родинам та українським захисникам.

Станом на 17 серпня 2025 року Благодійний фонд «Волонтерський рух Ірпеня» здійснив евакуацію понад 1000 осіб [15].

Волонтерські майстерні з виготовлення військової продукції стали характерною рисою Київщини. Тут виготовляють маскувальні сітки, окопні свічки, елементи військового спорядження. Багато підприємств регіону перепрофілювали своє виробництво для потреб армії, часто працюючи на волонтерських засадах або з мінімальною рентабельністю.

Психологічна підтримка населення стала новим важливим напрямом волонтерської діяльності. Волонтери-психологи надають консультації військовим, ВПО, родинам загиблих і поранених. Організуються групові заходи для подолання травматичного досвіду, реабілітаційні програми для ветеранів.

В умовах воєнного стану на Київщині в кожній громаді активно реалізуються заходи соціального захисту населення. У громадах діють відповідальні особи, які надають догляд на дому маломобільним самотнім літнім людям та особам з інвалідністю, забезпечуючи їм належні умови проживання, харчування й за потреби медичну допомогу. Міжнародні організації (ООН, Червоний Хрест, NRC, UNICEF, WFP) забезпечують харчуванням, гуманітарною допомогою й тимчасовим житлом.

Громадський сектор представлений мережею волонтерських організацій і благодійних фондів, які здійснюють гуманітарну допомогу, соціальний супровід, психологічну підтримку й адвокацію прав ВПО. Серед найактивніших організацій на території Київщини можна відзначити ГО «Крим SOS», БФ «Право на захист», ГО «Донбас SOS», ГО «Восток SOS» тощо. Усі ці громадські організації, благодійні фонди створені ще у 2014 році. Організації працюють як на правовому, так і на гуманітарному рівні, поєднуючи консультації, адвокацію та реальну допомогу «в полі».

Населення Київщини демонструє надзвичайно високий рівень залучення до волонтерської діяльності, що стало однією з найважливіших особливостей регіонального волонтерського руху. Соціальна підтримка ВПО на Київщині охоплює широкий спектр послуг і допомоги, які можна класифікувати за кількома напрямками. Першочергова допомога включає забезпечення житлом, гуманітарною допомогою та надання грошової допомоги. У Київській області функціонують понад 30 модульних містечок і центрів компактного проживання ВПО, які забезпечують тимчасовим житлом найбільш вразливі категорії переселенців. Також діють програми компенсації оренди житла для ВПО та проекти будівництва соціального житла.

Європейські волонтерські організації стали основними партнерами місцевих волонтерів. Співпраця включає спільні проекти з гуманітарної допомоги, обмін волонтерами, передачу технологій і методик роботи. Особливо тісні зв'язки сформувалися з волонтерськими організаціями Польщі, Чехії, Німеччини, які мають багатий досвід роботи в кризових ситуаціях.

Американські благодійні фонди та волонтерські організації надають суттєву фінансову й технічну підтримку волонтерам Київщини. Гранти американських фондів дали змогу профінансувати численні проекти з медичної допомоги, освітніх програм, психологічної реабілітації. Технічна допомога включає навчання волонтерів, передачу обладнання, розроблення спеціалізованого програмного забезпечення.

Також на Київщині надають безкоштовне житло для ВПО з Донецчини й Луганщини. Американський бізнесмен і меценат Делл Лой Хансен виділив кошти на благодійні програми в Україні, створив місця для проживання ВПО в так званих «Містечках Хансена». Наприклад, у с. Тарасівка збудоване «Містечко Хансена» для переселенців з Донецчини та Луганщини. У селі Софіївська Борщагівка викуплені 259 квартир для переселенців, а в селі Колонщина побудоване «Чудо містечко». Це комплекс індивідуальних житлових будинків для переселенців похилого віку. Делл Лой Хансен уклав 50 контрактів щодо будівництва соціального житла на Київщині. Роботи планують завершити до кінця 2025 року [16].

До речі, у селі Колонщина в Київській області збудують другу чергу «Чудо-містечка Хансена» для ВПО старшого віку, там зможуть оселитися до 200 осіб. Кожне помешкання має вихід на власну терасу. Першу відкрили восени 2023 року. У цьому комплексі вже мешкають 105 родин. Це 160 осіб віком від 65 років до 100 з Донецчини, Луганщини, Херсонщини, Запоріжжя, Харківщини, Сумщини. Проживання в містечку повністю безкоштовне, мешканці навіть не сплачують за комунальні послуги.

Демографічний склад київських волонтерів характеризується значною різноманітністю. У волонтерській діяльності активно беруть участь представники всіх вікових груп: від школярів до пенсіонерів. Особливо помітна участь жінок середнього віку, які часто очолюють волонтерські групи й демонструють найвищий рівень організаційних здібностей. Молодь активно залучається до технічних та інноваційних аспектів волонтерської роботи.

Професійна структура волонтерського руху відображає економічний профіль Київщини. Значну частку становлять працівники освіти, охорони здоров'я, сфери послуг. Водночас активно долучаються

представники технічних спеціальностей, IT-сфери, підприємці. Така різноманітність професійного складу забезпечує волонтерському руху широкий спектр компетенцій і можливостей.

Мотивація участі населення у волонтерській діяльності має складну структуру. Панівними мотивами є патріотичні почуття, бажання захистити рідну землю, підтримати збройні сили. Водночас важливими є мотиви соціальної солідарності, допомоги ближньому, реалізації громадянського обов'язку. Для багатьох волонтерська діяльність стала способом подолання почуття безпорадності перед масштабами трагедії війни.

Соціальний капітал Київщини суттєво зріс завдяки волонтерському руху. Сформувалися нові соціальні мережі, зміцнилися зв'язки між різними групами населення, підвищився рівень довіри в суспільстві. Волонтерська діяльність стала платформою для об'єднання людей різного віку, професій, соціального статусу навколо спільних цілей.

Форми участі населення у волонтерському русі надзвичайно різноманітні. Від постійної щоденної роботи у волонтерських організаціях до епізодичної участі в конкретних акціях. Багато жителів регіону поєднують основну роботу з волонтерською діяльністю, приділяючи їй вечірні години або вихідні дні. Родини Київщини активно долучаються до волонтерської діяльності: у навчальних закладах і Будинках культури Бучанського, Обухівського, Фастівського, Вишгородського, Білоцерківського, Броварського та Бориспільського районів вони плетуть маскувальні сітки, допомагаючи військовим приховувати техніку й укріплення від ворога.

Освітній вплив волонтерського руху проявляється у формуванні нових компетенцій у населення. Участь у волонтерській діяльності дає людям змогу оволодіти новими навичками: від логістики та проєктного менеджменту до психологічної підтримки й кризового управління. Ці компетенції матимуть цінність і в мирний час, сприяючи професійному розвитку учасників волонтерського руху.

Волонтерський рух Київщини, незважаючи на свої значні досягнення, стикається з численними викликами й проблемами, що впливають на ефективність його діяльності. Одним із найсерйозніших викликів є проблема координації між різними волонтерськими організаціями. Множинність груп та ініціатив іноді призводить до дублювання зусиль, неефективного використання ресурсів, конкуренції за донорські кошти.

Фінансова стійкість волонтерських організацій залишається критичною проблемою. Більшість груп працює виключно на добровільних внесках і благодійних пожертвах, що робить їхню діяльність непередбачуваною. Відсутність стабільного фінансування ускладнює планування довгострокових проєктів, утримання професійного персоналу, розвиток інфраструктури.

За даними опитування, яке проходило з червня по липень 2025 року, психологічне виснаження волонтерів стає все більш серйозною проблемою в міру тривання війни. Постійний стрес, емоційне навантаження, свідчення жаків війни негативно впливають на психічне здоров'я учасників волонтерського руху. Багато хто з них потребує професійної психологічної підтримки, яка не завжди доступна.

Волонтерський рух Київщини має значні перспективи розвитку як у короткостроковому, так і довгостроковому періодах. Досвід, накопичений за роки війни, створив міцну основу для подальшої еволюції волонтерської діяльності та її адаптації до нових викликів і можливостей. Прогнозування майбутнього волонтерського руху вимагає врахування як внутрішніх чинників розвитку регіону, так і глобальних тенденцій у сфері громадянського суспільства.

Отже, волонтерська діяльність у Київській області зазнала кардинальних змін з початком повномасштабного російського вторгнення 24 лютого 2022 року. Якщо до війни волонтерство мало переважно соціальний характер, то в умовах воєнного стану воно набуло стратегічного значення для національної безпеки та виживання суспільства.

Волонтерська діяльність стала потужним економічним фактором, залучаючи мільйони гривень у вигляді пожертв і ресурсів. Це створює альтернативні канали фінансування критично важливих потреб, особливо у військовій сфері. Волонтерські організації в Київській області продемонстрували високу здатність до адаптації в умовах постійно змінюваної безпекової ситуації, швидко переорієнтуючи свою діяльність відповідно до нагальних потреб.

Досвід Київщини доводить, що в умовах екстремальних обставин громадянське суспільство здатне не лише мобілізувати ресурси, а й формувати інноваційні соціальні структури, які за ефективністю перевищують традиційні інституційні механізми. Це створює підґрунтя для оптимістичних прогнозів щодо зміцнення української державності й соціальної згуртованості.

Література:

1. Веденєєв Д.В., Турчак О.В. Волонтерський рух в Україні в ході російсько-української війни: ризики праці та форми державного і громадського визнання. *Військово-науковий вісник*. Вип. 30. С. 206–216. URL: <http://vnp.asv.gov.ua/article/view/153726>.
2. Гірченко О., Перетятко В. Дослідження компоненту духовності і структури ціннісних орієнтацій волонтерів. *Вісник Чернівецького національного педагогічного університету. Серія «Психологічні науки»*. Вип. 126. С. 43–46.
3. Горінов П., Драпушко Р. Волонтерська діяльність в Україні: соціально-правове дослідження. Київ, 2022. С. 144–150.
4. Горелов Д.М. Волонтерський рух: світовий досвід та українські громадянські практики : аналітична доповідь. Київ : НІСД, 2015. 36 с.
5. Коломієць Л.Т. Психологічні особливості мотивації волонтерської діяльності. *Психологічний часопис*. 2017. № 5. Вип. 9. С. 79–90.
6. Панькова О.В., Касперович О.Ю. Український волонтерський рух в умовах збройної російської агресії в контексті національних та глобальних викликів і можливостей повоєнного відновлення країни. *Журнал європейської економіки*. 2022. Т. 1. № 3. С. 277–290. URL: <http://jeej.wunu.edu.ua/index.php/ukjee/article/view/1605>.
7. Погрібна В.Л. Волонтерський рух як ознака змін у ментальності українців. *Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого»*. 2016. С. 196–202.
8. Сидоренко О.О. Волонтерський рух у світі та в Україні. *Актуальні проблеми психології*. 2016. Том 10. Вип. 28. URL: <http://www.apppsychology.org.ua/index.php/ua/arkhivvydannya/tom-10/vipusk-28-v-10-mua>.
9. Тарасенко Т. Волонтерська діяльність як пріоритет державної молодіжної політики в Україні. *Державне управління та місцеве самоврядування*. 2016. Вип. 2. С. 121–129.
10. Чайка І.Ю. Волонтерство: сутність феномена та особливості його функціонування в сучасній Україні. *Грані*. 2017. Т. 20, № 7. С. 72–79. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Grani_2017_20_7_10.
11. Київська обласна військова адміністрація (КОВА). Оперативна інформація станом на 30.03.2022. Ситуація на Київщині. <https://koda.gov.ua/operativna-informacziya-standom-na-1000-30-03-2022/> (дата звернення: 12.08.2025).
12. Український інститут національної пам'яті. Інформаційні матеріали. Рік визволення: Київщина. <https://uinp.gov.ua/informaciyini-materialy/vyzvoleni-regiony-materialy-do-richnyci-deokupaciyi/rik-vyzvolennya-kyuyivshchyna> (дата звернення: 14.08.2025).
13. Особливості адаптації та інтеграції ВПО у Київській територіальній громаді. <https://kyivcity.gov.ua/img/item/general/11048.pdf> (дата звернення: 15.08.2025).
14. Київська обласна військова адміністрація (КОВА). <https://koda.gov.ua/gumanitarna-dopomoga-dlya-kyuyivshhyny/> (дата звернення: 16.08.2025).
15. Волонтерський рух Ірпеня <https://www.irpinvolonter.com/#history> (дата звернення: 17.08.2025).
16. За даними Білогородської сільської ради Бучанського району Київської області. Відділ з питань соціального захисту. (Отримано від 04.08.2025).

Дата першого надходження рукопису до видання: 20.08.2025

Дата прийнятого до друку рукопису після рецензування: 19.09.2025

Дата публікації: 28.11.2025